

REVISTA TEOLOGICĂ

organ pentru știința și viața bisericească.

Abonamentul: Pe un an 10 coroane; pe o jumătate de an 5 coroane
Pentru România 12 Lei. — Un număr 50 fl.

+ Al domnului e pământul.

«Al Domnului este pământul și plinirea lui; lumea și toți ceice locuesc într'ânsa» (Psalm 23, 1). Mare vorbă e aceasta! Cine-o mai poate crede astăzi? De unde să iai atâta credință, văzând celece se petrec pe pământ? Imi stă mintea în loc când mă cuget și numai la cele ce le-am cetit astăzi în ziare. Dela răsărit și apus, dela mează-noapte și miază-zi vin știri despre întâmplări, a căror icoană mă îngrozesc să mi-o imaginez cu fantazia. Lupte pe pământ și sub pământ, pe mare și sub mare, pe vârful stâncilor și în înălțimile văzduhului... Dealungul granițelor celor mai civilizate state ale lumii, milioane de oameni, toți în floarea tinereții și în puterea bărbăției, stau încheștați într'o crâncenă încăerare, gata să se răpună unii pe alții prin cele mai ucigătoare arme pe cari le-a putut născoci tehnica modernă. Cetesc că pe frontul apusean, tocmai în zilele când creștinătatea apuseană serbă Nașterea Domnului, a avut loc un «viu foc de artilerie». Pe frontul răsăritean s'a început o îndârjită «ofensivă». — Pretutindenea ură, răutate, cruzime, sânge! — Alături de aceste întristătoare știri din războiu am mai cetit în jurnalele de astăzi dări de seamă despre

certe și învrăjbiri politice, vorbării ușoare despre nimicuri, anunțuri despre distracții și plăceri, de cari nu se poate lipsi nici acum lumea care trăește în dosul fronturilor de luptă. Lasă să-ți treacă toată scenăria aceasta pestriță pe dinaintea ochilor sufletului și apoi repetă cuvintele psalmistului: «Al Domnului este pământul». Crezi tu aceasta?

Sunt multe felurile mizeriei; dar toată mizeria, de care am auzit ori am cetit vre-odată, există pe pământ. În multe chipuri se manifestă răul; dar toate manifestările ascunse și fățișe, rafinate și brutale ale răului, ale păcatului și nelegiurii le poți întâlni pe pământ. Și despre acest pământ se spune că «al Domnului este». Pe ce se întemeiază o asemenea credință?

Poate pe aceea că Dumnezeu a creat și zidit pământul? Dar ce-mi folosește acest adevăr, când știu bine, că Dumnezeu n'a creat pământul așa cum ni-se înfățișează el astăzi? În cartea facerii lumii cetim cuvintele: «și a văzut Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau bune foarte». Dar cine poate avea atâta optimism, ca să zică astăzi despre pământ și despre cele ce se petrec pe dânsul, că sunt «bune foarte»? Cruda realitate, ce ni-se desfășoară înaintea ochilor, ne-ar trezi repede dintr'o astfel de amețală. Această realitate ne spune într'un mod prea dureros, că pământul nu este așa cum ar trebui să fie, că pe lângă voința lui Dumnezeu pe pământ stăpânește și o altă voință. Mie mi-se pare că această voință a pătruns adânc în viața oamenilor și chiar în viața naturii (Romani 8, 19—22).

Ce vom zice dar, că Dumnezeu a părăsit pământul și nu mai poartă grijă de el? Să nu fie!

În vecii vecilor va rămâne adevărat cuvântul: «Al Domnului este pământul și plinirea lui; lumea și toți

ceice locuiesc într'ansa». Ce e drept în sute și mii de locuri noi nu simțim aceasta. E multă răceală, multă înstrăinare de Dumnezeu și mult întunecare pe pământ. Există însă un punct, unde simțim cu toată claritatea și puterea, că totuși «al Domnului este pământul». Acest prunc este: *Hristos*. Pentru că Hristos a venit pe pământ, putem să credem cuvântul psalmistului. Dumnezeu a trimis pe pământ ceea ce a avut mai iubit. A trimis pe Fiiul său în mijlocul întunecului și a mizeriilor pământului. Și Fiiul, venind, a vestit că *Tatăl iubire este*. Au fost vremuri, când se credeă că ființa lumii constă din apă și foc. Altă dată se credeă că numerii formează substratul lumii. Nu de mult se spuneă, că lumea e materie și putere. Hristos a avut eroismul să ne spună, că acel ultim temei, pe care oamenii îl caută în taina lumii, acel mare și nepătruns Dumnezeu e iubire, și că, prin urmare, în iubire este a se căută și ținta vieții omenești. Măreață solie! Oare Hristos n'a văzut relele și durerile creaturii? Ba le-a văzut; doar ca să ne izbăvească din rele a venit. Le-a cunoscut bine, și totuși a venit cu solia că Dumnezeu iubire este. Ba mai mult: prin venirea Sa ni-a dat cea mai convingătoare dovadă, că Domnul n'a uitat pământul, ci îl iubește cu iubirea sa cea mântuitoare. Gândiți-vă la un părinte, care pe unicul său fiu îl pune în mâinile dușmanului său și-i zice: «iată chezașia iubirii mele față de tine!» Această chezașie ni-a dat-o și Dumnezeu. Deodată cu ea ni-a dat și credința, că: «Al Domnului este pământul».

Fără de această credință ar fi greă viața. Ori am cădea în apele tulburi ale pesimismului, ale disperării — ori ne-am arunca în brațele plăcerilor. În ambele cazuri ne-am găsi pe un drum fără țintă și care duce într'un abiz. Drumul pierzării. Dar dacă al Domnului este pământul,

o! atunci în numele Domnului vom îndurà orice am
aveà de îndurat. Numai Dumnezeu să nu-l fi părăsit,
atunci toate se vor întoarce spre bine. Căci a Lui este
împărăția și puterea și mărirea, în veci. Va sosi ceasul,
când se va vadi acest lucru. Atunci va răsari lumina,
care va lumina totul.

Și încă ceva. Dacă al Domnului este pământul,
atunci să ne împlinim datoria vieții cu toată credința
și iubirea. Indiferent de recunoștință ori nerecunoștința
altora și chiar de succesul ori nesuccesul momentan al
lucrării noastre. Noi avem de-a face cu Dumnezeu. În
numele Lui și în ogorul Lui ne găsim la lucru. Și dacă al
Domnului este pământul, atunci nimic-nimic nu se pierde
din celece le-am făptuit pătrunși de credință în Dumnezeu
și de iubire față de frații noștri. Nici un grăunte nu va
fi lipsit de binecuvântarea Lui. De aceea, iubiți cetitori,
pânace este ziuă (Ioan 2, 4) să sãmănăm sãmânța bună
pe acest pământ întunecos. El este al Domnului. Și
Domnul nici o sãmânță bună nu va lăsa-o să piară în
deșert. Intipăriți-vă adânc în inimi cuvintele maeștrului
A. Vlăhuță:

«Nebiruit e omul ce luptă cu credință!
El știe că pe lume nimic zadarnic nu-i!
Că, dincolo de truda și jertfa clipei lui,
În taină vremea țese la sfânta biruință;
Că vuetele toate visează armonie,
Că... este dreptate și... trebuie să vie!

Nichita Albu.

+ Predică de Crăciun.

«Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bună voire».

(Ev. Luca c. 2 v. 14).

Iubiți creștini! Sunt aproape 2000 de ani, de când aceste dumnezeiești cuvinte au fost aduse oamenilor de o ceată de îngeri, ca o prorocie sfântă, cerească, asupra unui prunc nou născut în ieslea unei peșteri de lângă Vifleemul Iudeii.

Ce profetie adâncă și nepătrunsă încă de mintea și inima oamenilor, când și astăzi încă, după aproape 2000 de ani dela vestirea ei, și mai cu samă astăzi, ea ne apare încă tot o taină prea puțin deslegată. ... «Și pe pământ pace, între oameni bună învoire» ...

Ce înseamnă vorbele acestea cântate de îngeri la nașterea Mântuitorului Hristos? Unde e pacea? Unde e bunavoire dintre oameni? O, ce răspuns dureros, acum după aproape 2000 de ani...

Ori unde îmi întorc privirea, întâlnesc ochi strălucitori în lacrimi, din toate părțile îmi pătrund în auz șoapte de durere, glasuri înăbușite, din cari să încheagă un singur cuvânt, o singură dorință: pace!

Sunt aproape 2000 de ani, de când a venit în lume pacea, dar lumea nu a primit-o, s'a ferit de ea, iar astăzi o caută peste tot locul. O caută și va căuta-o încă mult...

«Să vă iubiți unul pe altul, cum și eu am iubit pe voi» zice Isus, împăratul păcii (Ioan, 15, 12), dar oamenii nu l'au ascultat atunci și nu-l ascultă nici azi. Invățăturile lui le știu creștinii noștri și zic, că sunt frumoase, bune și folositoare, dar nu le urmează. Pentru ce? Pentru că

s'au amăgit mai mult cu cele lumești și au uitat de cele duhovnicești; s'au legat prea mult de trup — și au uitat de suflet; și-au agerit și luminat numai mintea, iar inima le-a rămas deșartă, locaș al tuturor păcatelor.

Unde voi află dar pacea? În bogățiile și averile lumii? Nu! În plăcerile trupului? Nu! Oare în iscusința minții cea de minuni iscoditoare? Nici aci. Poate în mărirea și puterea împăraților? O nu, nu, nici acolo. Unde dar?

Veniți cu mine, iubiți creștini, și vom află pacea.

Eră pe vremea domniei împăratului roman Octavian August, a cărui stăpânire se întindea și prin Africa, peste Iudeea și celelalte părți ale Palestinei locuite de iudovi. Acest împărat, voind să știe câte suflete are sub cârma sa, a poruncit să se facă o numărare a poporului din toată împărăția, îndatorând pe fiecare supus să meargă în cetatea, din care i se trăgea neamul, și acolo să se scrie. Cum ieși porunca împărătească, o fierbere și o învălmășală de oameni se porni îndată în toate părțile. Cete de călători întâlneau peste tot locul; dar mai cu seamă în orașe eră o îndesuială de neînchipuit. — O lume pestriță sosită din diferite ținuturi, inundă și cetatea Vifleem de lângă Ierusalim. În scurt timp, toate casele de oaspeți, toate localurile destinate pentru drumeți fură ocupate, și lumea tot mai curgea. În una din zile sosesc în oraș doi drumeți, un bărbat mai în vârstă, și o femeie tineră, de o frumseță rară. Sunt obosiți de lunga cale, ce au făcut tot pe jos, iar femeia nu-și știă ceasul, în care aveă să nască. Zadarnică le-a fost umblarea prin cetate, căci nicăiri nu au aflat loc de adăpost peste noapte.

În amurgul tainic și liniștit al înserării, iată-i că ies din oraș cu fețele îngrijorate. Ei cercetează cu privire ageră împrejurimea, căutând un loc de odihnă și sălaș

femeii căreia îi sosise ceasul. Deodată își îndreaptă pașii spre o colină, nu tocmai departe de oraș. Acolo se vede o peșteră, în care păstorii își adăposteau vitele pe timpuri de ploi și viscole. La aceasta au grăbit și aflându-o goală, au rămas în ea. Noaptea își întinse vâlul ei de întunerec preste tot cuprinsul zării. În cetate lumea vuiă încă, dar obosită de frământările zilei amuți în curând, și tot orașul să adânci în somn. Eră o noapte senină, plină de farmec și pace dumnezeiască. Pe bolta albastră a ceriului, mii și mii de stele străluciau ca tot atâtea făclii de aur aprinse. În văzduh plutea o liniște adâncă, dar dulce, mângăioasă, ușurătoare de suflet.

Deodată, o lumină orbitoare pătrunde întunerecul nopții și deasupra peșterii se arată o stea strălucitoare, care cu belșugul ei de raze, învâluie ca într'un scutec de aur, un prunc mic, culcat în iesle. Pe raza ei curată, cete de îngeri se scoboară spre acel locaș, umplând văzduhul cu cântarea cerească: «Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bună voire». Iată și păstorii cu cântări de laudă, iată și trei crai dela răsărit cu aur, smirnă și tămâie se închină, preamărind pe Dumnezeu. Înțelegeți, iubiților, minunea cerească? Plinirea vremii eră sosită, când:

«Pre Fiul, în al său nume,
«Tatăl l-a trimes în lume,
«Să se nască, și să crească,
«Să ne mântuiască». (Colindă).

Iar nașterea lui Isus Hristos cum a fost? Ați auzit-o din sf. evanghelie a zilei de astăzi. «Iată-ne la leagănul păcii!»

Acum să vedem, iubiților, pentru-ce praznicul zilei de astăzi e atât de însemnat? Căci dacă nu ar avea deosebită însemnătate pentru întreaga omenime, ar fi

de prisos toată bucuria, ce o simt creștinii la Nașterea Domnului, și toată pompa, toată serbarea cea strălucită a acestor zile ar fi fără nici un rost.

Eră obiceiul vechiu la unii împărați, ca atunci, când li se naște vre-un moștenitor, în semn de deosebită grație, pentru fericitul eveniment preă îmbucurător, să deschidă ușile temnițelor și pe mulți robiți să i scoată iară la lumina zilei. — Bucuria eră mare în toată împărăția aceea.

Cât de mare trebuie să fie însă bucuria noastră, dacă ne gândim, că neamul omenesc, ce gemea de mii de ani în robia întunerecului și a necunoștinței de adevăr, prin nașterea lui Hristos a fost adus la lumina cunoștinței, la aflarea credinței celei adevărate, la credința în un singur Dumnezeu, cel-ce în trei fețe este închinat și mărit: Tatăl, Fiul și Duhul sfânt.

Iar dacă ne gândim, că strămoșii noștri, cu toți urmașii lor, erau ținuți de mii de ani în umbra morții, în legăturile iadului, și din această cumplită osândă — numai venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu, a Domnului nostru Isus Hristos, i-a putut elibera, trebuie să simțim o deosebită bucurie sufletească. Dar mai mult să ne bucurăm de faptul, că prin Mântuitorul Hristos, am ajuns noi oamenii iară în legătură sfântă cu Dumnezeu, Tatăl nostru cel ceresc, ai cărui fii suntem, după chip și asemănare făcuți; iar de suntem fii, și moșteni suntem ai împărăției Lui, după cum ne spune Pavel, apostolul neamurilor.

Iată dar, iubiților, că praznicul zilei de azi este mai însemnat ca altele, ba chiar cel mai însemnat, căci el este izvorul, din care au răsărit toate celelalte praznice. Dacă nu se naște Hristos, nu eră nici înviere, iar dacă nu eră înviere, nu ar fi nici vieța de veci. «Eu sunt

învierea și vieața, cel-ce crede în mine viu va fi» — zice Isus cătră Marta, sora lui Lazar. Dacă nu s'ar fi pogorît Hristos pe pământ, noi nu ne-am putea înălța la cer. Venirea Lui în lume e scara cea minunată, văzută de Iacob în vis, pe care pogorîndu-se Dumnezeu a ridicat pe om la sine.

Veniți și noi iubitorilor, să urcăm astăzi încă o treaptă din scara cerească, și să căutăm a ne apropia mai mult de Dumnezeu. Dar cum să ne înălțăm? Cu inima, cu gândul.

Deschide creștine, camera inimei tale și vezi ce se află în ea? Aur sau tină. Cercetează-ți șoaptele sufletului și gândul și vezi de te poți înălța spre cer, ori te trag în jos spre pământ. Aruncă o ochire înlăuntrul tău și vezi ce zace acolo: iubirea sau ura? Pacea sau vrajba? Binecuvântarea sau blăstemul? Și după răspunsul ce-ți, va da conștiința ta, să te socotești, cât ești de aproape sau de departe de Dumnezeu?

Gândește-te la vieața ce ai petrecut până acum, și vezi după ale cui învățături ai trăit?

Isus a zis: «iubește pe deaproapele tău, ca pe tine însuși» ba a zis mai mult: «iubiți pe vrășmașii voștri, și faceți bine celor-ce vă urăsc pe voi». (Luca 6. v. 27). Tu creștine, spune-mi cum ai îndeplinit porunca aceasta? De câteori ai fost la judecată și pe la advocați cu deaproapele tău, pentru vorbe și lucruri de nimica chiar?

Iată și aici pacea, cum ai umblat după ea?

Isus a zis: «nu vă adunați vouă bogății pe pământ, ci vă strângeți mai bine comoară în cer, că unde este comoara voastră, acolo este și inima voastră». (Matei 6 v. 19—21). Care din creștinii zilelor noastre bagă în seamă porunca aceasta? Ba nu pot aduna atâta, cât ar dori! Nici odată nu au avere destulă, nici odată nu au bani de ajuns.

Toată truda, toată frământarea zilelor noastre, pare că nu are alt scop decât îmbogățirea. Și ce e mai dureros pentru îndestularea acestei patimi, unii își uită de cinste, își uită de rușine, își uită de frica oamenilor și își uită chiar de Dumnezeu. Avere, băgăție vreau și apoi am de toate, așa auzi pe mulți zicând. «Nebune — zice Hristos acestora — dar atunci când vei fi mai bogat vei muri, iar cele strânse ale cui vor fi?»... Ai fost bogat pe pământ, dar ce duci cu tine dincolo de mormânt?... Blăstemul aceloră, pe cari i-ai neîndreptățit, lacrimile slugilor și lucrătorilor, a căror plată o ai ținut, ocară săracilor, pe cari i-ai gonit dela ușa ta, aceștia îți vor fi martori la judecata ce te așteaptă. Dar pacea?... Căutat-ai pacea, ca să o urmezi, în alergarea ta după averi?!

«Pe cum voiți să faceți voauă oamenii, faceți și voi lor asemenea». (Luca 6. v. 31, 36). «Fi-ți milostivi precum și Tatăl vostru milostiv este»... «Că de nu veți iertă oamenilor greșalele lor, nici Tatăl vostru cel cerească nu va iertă vouă greșalele voastre». Înțelegeți învățătura aceasta, iubiți creștini!? Ce isvorește din cuvintele acestea ale lui Isus? Au nu pacea? Nu bună învoirea?...

Tu, care tai hoțeste din brazdele fratelui tău, tu care lăcomești la rodirile de pe moșia vecinului tău, tu care batjocorești și vorbești de rău pe tovarășii tăi, și voi toți, cari faceți rele unul altuia, gândiți-vă mai în-tăiu, cum v'ar veni vouă, când ar face altul voauă aceea ce voi faceți deaproapelui vostru?

O creștinilor, voi în toată ziua ziceți: «și ne iartă nouă greșalele noastre, pe cum iertăm și noi greșiților nostri»... adevă, voi cereți iertare, făgăduind iertare; deci nu uitați, că așa veți lua și voi iertarea, precum o veți

și da! Dar pacea?... Înțelegeți acum unde este pacea? În inima și în sufletul omului! «Pace las vouă, pacea mea dau vouă; nu precum lumea dă, eu dau vouă» (Ioan 14 v. 27) a zis Isus, izvorul păcii și al vieții.

O Isuse, pentru ce ai venit în lume? Pentru ce ai suferit ocară oamenilor? Pentru ce ai răbdat moartea pe cruce? Lumea sârbează astăzi nașterea Ta, căutăm pacea...

O, ce ironie crudă: «lumina a venit în lume, dar oamenii au iubit întunecul mai mult decât lumina» (Ioan c. 3. v. 19.) că faptele lor rele erau...

Judecați și voi, oare ce putea face Dumnezeu mai mult pentru om, ca să-l aducă la viața și fericirea cea adevărată, decât ceea ce a făcut? «Că așa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul său cel unul născut l-a trimis în lume, ca tot celce crede în El să nu peară, ci să aibă viața de veci» (Ioan 3 v. 16.). Și ce putea face Isus mai mult pentru mântuirea omului, decât aceea ce a făcut? S'a adus pildă vie de dragoste, de pace și bună învoire. Ba mai mult, s'a adus jertfă de împăcare. El a fost întruparea acelei cântări îngerești, în El s'a plinit acea prorocie cerească, vestită de îngeri la nașterea Lui.

Și dacă o parte a lumii, astăzi geme de durere și cu lacrimi de jale oftează după pace, vina e, că oamenii și astăzi, după aproape 2000 de ani, prea puțin înțeleg pe Hristos, și îi urmează și mai puțin. Dacă pacea lui Hristos ar fi locuit în inima oamenilor, astăzi nu am avea jalea și tânguirea cea amară, de care suntem cuprinși. Dacă evanghelia lui Hristos ar lumina mintea și ar încălzi sufletul oamenilor, nu s'ar întâmpla grozăviile, ce se petrec astăzi în lume. Dumnezeu a dat omului minte și pricepere ca să-l cunoască și inima ca

să-l iubească. Iar omul ce a făcut? Cu mintea a căutat să cunoască și cuprindă mai mult lumea, decât pe Dumnezeu, i-ar cu inima s'a legat mai mult de cele pământești, decât de cele cerești. Ce vom zice dar despre celece se petrec astăzi? De unde a venit acest război cumplit? De unde această pustiire grozavă? Dela oameni e, sau dela Dumnezeu? Dela oameni, însă cu voia lui Dumnezeu. E o arătare grozavă aceasta, și plină de înțeles, pentru toți aceia, cari au ochi ca să vadă, urechi ca să audă, și minte ca să înțeleagă.

Preste bubuitul tunurilor, preste ropotul puștilor și preste flacărele mistuitoare ale focului străbate un glas tainic, ca adierea unui vis, e glasul blândului Isus, care adânc mâhnit de celece vede petrecându-se între oameni, ne întreabă plângând: pentruce am purtat cununa de spini? Pentruce am fost răstignit? Ce s'a ales din iubirea mea? Ce a-ți făcut cu pacea mea? Poruncă noauă am dat vouă, ca să vă iubiți unul pe altul cum și eu am iubit pe voi, unde este astăzi iubirea mea? Pacea mea am dat vouă, unde este astăzi pacea mea?...

O omule, care cu mintea ta sumeață te înalți acum preste norii cerului, căutând să cunoști toate tainele firii, cunoaște astăzi câtă deșertăciune ascunde toată iscusința ta!... Ai cucerit pământul, stăpânești apa, acum ți-ai supus și văzduhul, dar pe urma ta ce răsare?... Pustiire, jale și amar...

O omule, pe care Dumnezeu te-a făcut numai cu puțin mai micșorat decât îngerii, astăzi ești mai pe jos decât fiarale; că nici lupii, nici leii, nici chiar hienele și nici o fiară sălbatică nu să mănăcă una pe alta, nu să sfășie una pe alta, numai tu, o chipul și asemănarea lui Dumnezeu, întreci în cruzime pe toate fiarale pământului!

Iubiți creștini, în arătarea aceasta grozavă să cunoașteți mâna lui Dumnezeu, să cunoașteți certarea lui Dumnezeu, dar mai mult: să cunoașteți dreptatea lui. Oamenii în timpurile din urmă și-au cam uitat de Dumnezeu. Bunurile pământești și plăcerile lumii le-au umplut inima și le-a robit mintea. Dumnezeu nu a mai putut află loc în sufletul omului, că eră cuprins de toată grija cea lumească. Nimic vecinic, nimica sfânt, decât deșertăciune. A trebuit să vină acest cumplit măcel, ca să deschidă iar inima și să lumineze mintea oamenilor, arătându-le cât de mică și de neînsemnată e viața aceasta, și cât de netrebnice sunt bunurile lumești, în fața marilor evenimente, prin cari se descoper mărirea, puterea și dreptatea lui Dumnezeu. Acum să scoatem, iubiților, învățătura creștinească, singura adevărată și folositoare din toate cele spuse până aici, în legătură cu praznicul Nașterii Domnului.

Ce vom învăța din sălășluirea fiului lui Dumnezeu în peșteră? Oare nu se putea naște El, Impăratul cerurilor, într'un palat de aur, încunjurat de cea mai strălucită pompă și mărire? a trebuit chiar în iesle dobitocească să fie culcat? Da, așa a binevoit Dumnezeu, ca să arete oamenilor, că nu în bogăția și strălucirea lumii stă adevărata fericire, ci în curețenia sufletului blând și umilit, adeverind cuvintele psalmistului, ce zice: «inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi». (Ps. 50. v. 17.) Iată, cât de neputincioasă și deșartă este toată mărirea pământească, ne-o dovedește cu prisos soarta celor 2 regi, rămași astăzi fără țară și fără popor. Ce a folosit regelui din Belgia și regelui din Sârbia strălucirea în care s'au născut și au trăit? Astăzi sunt niște fugari, — ce pribegesc prin alte țări — căutându-și undeva adăpost; dar dreptatea lui Dumnezeu este dreptate în veac și cuvântul Lui adevărul.

Prin aceasta pare a zice Dumnezeu: «o omule nu te încrede în bogățiile lumii, căci deșertăciune este toată strălucirea pământească!» Iar Isus ne șoptește plin de iubire: «învăța-ți dela mine că sunt blând cu sufletul și smerit cu inima». (Matei 11 v. 29.) Aici este izvorul păcii, iubiților creștini, din care trebuie să bea toți aceia, ce voiesc să aibă fericirea vieții acesteia și a celei viitoare. Când Isus va domni în inimile oamenilor cu smerenia lui, cu pacea lui și cu iubirea lui, când și cei mari, cari conduc și hotărăsc soarta popoarelor, împărații, regii, miniștrii și toți diplomații, cum se numesc ei, în lucrările lor vor țineă samă și de evangelia lui Hristos, atunci se va ivi și pacea cea adevărată. Când împărat nu va mai lăcomi la împărăția vecinului său, când popor nu va mai subjugă și apăsă pe alt popor, când iubirea lui Dumnezeu și a deaproapelui va fi desăvârșită, când toți se vor socoti de fiii aceluiaș ceresc Părinte și deci de frați cu bună învoire unul față de altul, atunci va veni și pacea lui Hristos, fără de care pacea lumii nici odată nu va fi statornică.

Și acum cuvine-se și nouă, iubiți creștini, ca pe lângă cântările de laudă și preamărire ce le-am înălțat astăzi, să aducem și daruri Impăratului păcii «care pentru noi oamenii și a noastră mântuire — astăzi — s'a pogorât din cer». Să deschidem comoara inimei noastre și iubirea curată să i-o dăm dar, drept aur, și va fi de mai mult preț, ca tot aurul lumii. Cugetul nostru blând și smerit, credința noastră tare și neclintită, și nădejdea noastră cea bună, vor fi fumul de smirnă și tămâe, ce se vor înălța ca miresme binevoitoare și jertfă bine primită lui Dumnezeu.

Iar tu Impărate sfinte, Isuse Hristoase, care astăzi te-ai întrupat din Maria fecioară și te-ai făcut om, sălăș-

luindu-te în peșteră, vin-o și te sălășluește și în inimile noastre... Din iubirea Ta nemărginită, din pacea ta cerească pică un strop și în sufletele noastre lipsite astăzi de orice mângăere, și ne întărește pe noi întru sfințenia Ta. Dă-ne noauă și celor iubiți ai noștri, astăzi departe de noi, celorce sunt în primejdia vieții și în fața morții, celorce zac în boale și celorce sunt în amară robie, tăria credinței și a nădejzii și păzește Doamne pe ei și pe noi toți în dragostea Ta. Mai mult însă Doamne, luminează mințile și împlânzește inimile împăraților și stăpânitorilor lumii, ca și ei să te cunoască pe Tine și să facă sf. voia Ta. Intrarmează-i pe ei cu arma bunei voințe, ca pacea cea mult dorită să vină cât mai curând. Auzi Doamne suspinarea noastră și ne miluește pe noi, că a Ta este împărăția, puterea și mărirea în veci, Amin.

Pr. *Romul Platoș*, (Turnișor).

Invățăminte scoase din războiu.

Sunt multe și mari cerințele și jertfele războiului «modern», cum e numit, ce-l poartă țara noastră. În proporția numerică și a bogăției, o bună părticică din acestea e și contribuțiune românească. Mai însemnată chiar decum s'ar fi așteptat și crezut vreodată! În schimb, până acum despre vre-o recunoștință sau răsplată, afară doar de cea morală, pe care au știut să și-o smulgă vitejii neamului nostru, nu putem vorbi. Aducem însă și dăm din belșug tot ce ni se cere, în buna nădejde, că la statorirea păcii mult dorite se vor avea în vedere dorințele de veacuri ale unui popor credincios și ascultător. Acestea nu sunt altele decât că, precum la suportarea greutăților, astfel

și la a bunurilor să fim împărțâșiți de o egală îndreptățire și împărțire cu ceilalți concetățeni; de liberă dezvoltare culturală și națională, ca să putem progresa cum individualitatea noastră etnică cere.

Până la răsăritul unui astfel de soare și pentru noi, să căutăm *noi înșine* a răscumpăra jertfele ce le-am adus, prin învățămintele ce se desprind pentru noi din evenimentele de azi și prin îndreptarea atâtor scăderi, ce ni le-au descoperit frământările războiului. Cercetându-le cu scrupulositate — pentru celce are ochi, pricepere și inimă, și *în dorirea de mai bine* e vecinic neîmpăcat cu anumite stări de lucruri, cari de mult își așteaptă pe îndrumătorul treaz și luminat — numărul lor nu e prea mic.

Intr'o formă mai generală, gazetele noastre se ocupă cu unele din ele, nelipsind a-și face observările și a da povețele corespunzătoare vremii. Cele bisericesti, dela Arad și Sibiiu, ating chestii de cuprins religios. Scot la iveală amănunte, pe cât de interesante în felul lor, pe atât de îngrijitoare. Că, spre pildă, «soldații noștri înaintea chipului Domnului nu se știau rugă» (*Bis. și Școala* nr. 35) și că: credincioșii noștri duc daruri diferite la preoți de altă confesiune. (*Teleg. Român, Religiositatea noastră*, nr. 103).

E bine să scoatem toate concluziile ce se impun pentru noi; e folositor să arătăm toate scăderile de cari pătimim și să găsim toate mijloacele de îndreptare. Din acest îndemn isvoresc și cele ce urmează aici.

Tot ce nu e lămurit, nu se poate nici pricepe, nici pătrunde în rosturile și însemnătatea sa. Astfel și o învățătură, ori cât de înălțătoare și de importantă ar fi, dacă nu ți-se tâlmăcește bine, te lasă rece și nu te atrage. Așa stă lucrul și cu învățăturile credinții. Câtă vieață, câtă căldură și iubire cuprinde acele învățături! Despre

marele și neprețuitul lor folos în educația omenimei, cine se mai poate îndoii astăzi? Și cu toate acestea, la noi, doar în anii de școală — când mintea fragedă și plăpândă a copilașilor nu e în stare să le cuprindă îndestul — dacă li-se dă o atențiune mai sistematică. Incolo, educația religioasă e lăsată mai mult la voia împrejurărilor. De-o educație cât de cât sistematică, care măcar în parte să adeverească cuvintele frumoase, ce ne place a le rosti cu prilejul oricărei sfințiri de biserică: «că biserica e acea mamă duioasă, care din frageda copilărie și până la adânci bătrânețe, își crește fiii cu laptele doctrinei creștinești și cu vinul altarului», nu putem vorbi. E adevărat, că biserica primește pe toți, la slujbele ei rituale, ce se săvârșesc de slujitorii ei. Ceremoniile și actele cultului își au rostul și tâlcul lor; învățăturile ce se cuprind în ectenii, în evanghelie, în apostolul și multele cântări, din Dumineci și sărbători, numai foarte puțini preoți le explică în biserică. Cei mai mulți le lasă în grija credincioșilor, ca fiecare să le înțeleagă «cum îl tae capul»!

Continuarea școlii de toate zilele, prin cea de adulți, în care preotul să instruească tineretul și să-l pregătească pentru viață, după pilda altor neamuri înaintate, nouă ne lipsește aproape cu desăvârșire. Dela slujba botezului cei mai mulți preoți nu se interesează de fiii lor sufletești, până ce aceștia vin să ceară binecuvântarea căsătoriei, ca așa nepregătiți, decât poate prin unicul cuvânt de învățătură ce se dă pe alocuirea cu prilejul cununiei, să-i introduci în «marea vieții, tulburată de viforul ispitelor»....

Să nu ne prindă deci nici o mirare, «că soldații noștri nu se știu rugă înaintea chipului Dlui» și că pentru credincioșii noștri serviciul dumnezeesc «e numai

o mângăere, *la care participă pasiv, iar nu o convingere viie, activă și de viață dătătoare*». De unde să știe, dacă nu li-s'a vorbit de Mântuitorul, de faptele și învățăturile lui mântuitoare. Cum să se știe rugă, dacă n'au fost învățați la aceasta? Unul ca acesta chiar având cartea de rugăciune, nu va ști să se roage și nu va putea lua parte activă la serviciul public, ba chiar dacă va ceti rugăciunea și se va închină, va face totul fără să simtă puterea și căldura duhului, care înseninează sufletele, mângăie și alină durerile, dă tărie și nădejde celor osteniți și însărcinați.

Oricât s'ar crede de nedesvoltat simțul de observare la poporul nostru, totuși vede și el, că bisericile vecinilor de lege străină, sunt mai bine îngrijite ca ale noastre, că preoții lor au înfățișarea unei evlavii mai pronunțate, că sunt mai harnici, mai scrupuloși, mai conștii în chemarea lor. Nefiind luminați îndestul asupra diferitelor rugăciuni, ușor alunecă în greșala, de-a vedea, în ce privește darul preoției, pe alocurea, o mai mare aureolă de sfințenie în slujbele ce crede că i se fac de preoți străini de confesiunea noastră».

Ne place a crede «o mare religiozitate la poporul nostru». Studiindu-l însă mai de aproape, pătrunzând în sufletul lui, găsim o credință șovăitoare și formală. La slujbele religioase iau parte mai mult din obicei. Ascultă cu dragoste cântările și le place să fie bine cântate. Dar, ca din textul lor, cât și al cetaniilor să culeagă vre-o învățătură, nu se silesc. Despre toate cred, că așa se cade să fie și să se facă, făr' să știe, că în organizmul bisericii noastre nu este nimic așezat și orânduit, ca să nu-și aibă tălmăcirea și însemnătatea cuvenită.

Și aci zace *felul greșit de educație!* Ar trebui deci odată să se facă lumină. Să nu se lase nimic, din ce

aparține credinței ortodoxe, fără a fi lămurit îndeștul. Căci numai înțelegându-le vor putea lua parte în mod activ la îndeplinirea lor. Vor fi ascultate și urmărite cu îngrijire, atrași și încălziți de ele, — fără să simtă lipsa darului străin

Spre întărirea acestora, las urmeze și o mărturisire sinceră și instructivă, a unui evlavios bătrân:

...«Bine mai despici d-ta lucrurile! Dacă ar mai fi cineva să spue oamenilor așa limpede înțelesul lucrurilor n'ar sta oamenii depărtați de biserică, ci cu drag ar veni toți, căci ar ști pentruce vin! De, așa știu ei toți, că trebue să vie odată pe săptămână măcar, să aducă mulțămire lui Dumnezeu, că i-a ținut sănătoși, ca să poată lucra, și să-l roage să le ajute și în viitor, în mijlocul necazurilor vieții... Incolo *cred că se fac și se zic toate ca să fie slujbă*; dar dacă ar mai ști și din cele ce spui D-ta, *mult mai mult li s'ar încălzi inima* și ar mai lăsa altele măcar Dumineca...

«Dreaptă tălmăcire ai făcut, sunt foarte mulțămît și împăcat... Văd acum că am dejugat la moară bună, și o să te întreb și altele; căci dupăcum mi-e dragă slujba din biserică și mă bolnăvesc în ziua, când n'aș putea veni la biserică, *tot așa mie drag să pricep și cele ce văd și aud la biserică*. Acum după tălmăcire par'că mi-ai pus o alifie pe inimă, par'că mi-ai dat un păhar cu apă rece și mi-ai potolit setea».

«In biserică cu toată dragostea mea cea mare și credința tare *până acum stam cam neluminat*, nu prea vedeam eu bine cele bisericesti! Acum am dobândit din tălmăcirile date o lumină foarte mare despre cele bisericesti... *Și mare e lumina sufletului!*... Dacă lumina ochilor este așa de mare, ca să umblăm și să lucrăm printre lucrurile de pe lângă noi, de cari sântem îm-

presurați, dar lumina sufletului, prin care vedem și înțelegem cele nevăzute, nu cu ochii trupești, ci numai cu ochii minții noastre, cât este de mare și cât de mult înveșelește sufletul doritor de a ști și înțelege? ! ... Dumnezeu să te mângăie, că mult mi-ai deschis mintea cu asemenea tâlcuiri frumoase și de folos pentru creșterea credinței noastre întunecate de neștiință»¹.

De-o credință vie și luminată «de-o religiozitate conștientă» are trebuință poporul nostru! Și i-se va putea îmbia numai prin hărnicia preoților, purtată după un plan de educație bine întocmit, care în vreme potrivită cu răgaz, să cuprindă instrucția religioasă-morală, cât și a altor învățături trebuincioase, a tineretului, cât și a celor în vârstă. Pe astfel de temelii așezată creșterea credincioșilor noștri mari și tineri, bisericile noastre, prin slujba măreață a liturghiei și prin cuvântul luminat al preoților, vor putea deveni adevărate izvoare de «apă vie».

Pr. Ioan Popa (Săliște).

Cuvântare de Anul nou.

Iubiți Creștini! Sărbătoarea de azi are în biserica noastră creștinească o însemnătate întreită, pentru că astăzi prăznuim tăierea împrejur a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, astăzi facem pomenirea celui dintru sfinți părintelui nostru Vasile cel mare, arhiepiscopului din Chezarea Capadochiei și tot astăzi cade începutul anului politic.

Sărbarea zilei anului nou are însemnătate mare cu privire la viața omenească, fiindcă este prima zi a unui an pe care-l începem fără să știm și să putem presupune măcar bucuriile, năcazurile și durerile, ce ne așteaptă.

¹ Spicuri din cartea «Dialog între Moș Dragne și Logofătul Stoica Călineanu».

Noi suntem ca niște călători pe acest pământ, iubiți creștini, și astfel cuvine-se în sărbătoarea de azi, ca cu toții să ne oprim puțin în fața atotputernicului Dumnezeu, în sfântul său lăcaș, și să facem o reprivire asupra celor petrecute și întâmplate în anul trecut, mulțumind mai întâiu de toate lui Dumnezeu pentru viața, sănătatea și bună aflarea noastră.

I.

Sânt șaptesprezece luni, de când cursul vremii a făcut o întorsătură grozavă, decând noroadale Europei înaintate în învățătură și-au încrucișat săbiile, încureându-se în cel mai strașnic războiu, ce s'a pomenit vr'odată. De această pacoste n'a rămas neatinsă nici țara noastră. Deasupra ei se 'nvârtejesc norii grei și morocănoși, cari nici nu încearcă a se răsbună din vr'o parte. Iar în umilitele noastre cătune, în cari altădată moșnegii, de odată cu căderea celui dintâiu rând de zăpada începeau să toarcă firul poveștilor, astăzi e durere și năcaz, tristețe și lacrimi...

Inima fiecăruia dintre noi sângerează. Intr'adevăr stăm în cumpănă: să ne plângem oare trudnicia zilelor de acasă, sau să ne închinăm lacrimile scumpilor noștri frați, copii și bărbați, cari în umezeala și noroiul șanțurilor — cu boala înfiptă în oase — se luptă cu moartea, gândindu-se la noi!

În aceste clipe de grea cercare mintea se pleacă smerită, inima noastră este mai duioasă, iar cugetările și dorințele noastre mai plecate. Cuvântul lui Dumnezeu în vreme de grea cumpănă ne servește spre mângăere, ne întărește inimile, alinează grijile ușurează lipsele și ne întărește puterile desnădăjduite.

În asemenea stare nu ne rămâne nici nouă, iubiți creștini, decât singura mângăiere și nădejde în bunul Dumnezeu, mângăierea și nădejdea, că El, carele, poate, pentru păcatele noastre ne-a certat atât de greu, după asemenea certare grea își va întoarce iarăș nemărginita sa milă spre noi, dacă și noi ne vom întoarce cu inimi bune cătră dânsul și-l vom ruga cu rugăciuni ferbinți, izvorîte din adâncul sufletelor noastre, ca pe viitor să ne ferească de asemenea nefericiri, iar rugăciunile noastre le vom însoți și de o viață curată creștinească, pe care să o dovedim prin fapte bune cătră Dumnezeu și deaproapele nostru.

II.

Dar cuvine-se, iubiți creștini, ba chiar datorință creștinească avem, ca trecând astăzi pragul anului următor și privind îndărăt la trecut, să cercetăm și faptele și viața noastră și să ne întrebăm, dacă mergem noi pe calea, ce ne-a arătat-o nouă Mântuitorul? Este oare dreaptă calea, pe care am umblat în anul trecut? Sunt bune faptele noastre? Este plăcută lui Dumnezeu viața pe care o ducem? Viețuirea noastră a fost ea oare întru frica lui Dumnezeu, întru cinstirea celor sfinte, întru iubirea lui Dumnezeu și a deaproapelui?

Făcând această reprivire și cercetare vom afla, că unii dintre creștini încep a se depărta de calea legii Domnului. Scad în simțămintele religioase, le slăbește credința în Dumnezeu, zelul cătră biserică, slăbesc în iubirea și cinstea cătră învățăturile și poruncile dumnezeiești. Uneori defaimă și desprețesc credința, cu legile ei morale așezate de Dumnezeu spre binele nostru, și în loc să cultive iubirea, adevărul, dreptatea și binele comun, părăsesc virtuțile creștinești și ascultă de patimile lor, nutrind în inimi ură, pismă și răutate, minciună, înșelăciune, nedreptate și fărădelege față de deapropoalele lor.

Cuvântul lui Dumnezeu pentru atari oameni sună în pustiu, căci pierzând ei odată evlavia creștinească, le-a scăzut și curăția moravurilor, iar biserica — și dacă o mai cercetează — aceasta o fac numai foarte rar și atunci mai mult numai din obicei.

În loc ca să cerceteze regulat biserica, casa cea sfântă a lui Dumnezeu, unde se rostește învățătura lui Hristos și se arată calea cea bună și dreaptă, care ne aduce mulțămire și fericire vremelnică și vecinică, mai bucuros și mai des caută atari oameni în Dumineci și sărbători și când au timp liber birturile sau crâșmele și locurile de ocară, unde se dau beuturi, cheltuindu-și bănișorii câștigați cu multă trudă și amărăciune, își ruinează sănătatea, își risipesc averea și la urmă se lipsesc și de cinstea lor, făcându-se asemenea dobitoacelor celor necuvântătoare, ba uneori în starea decădenței covârșesc și pe animalele cele mai josnice.

Pe lângă aceste scăderi și patimi câte lucruri rele și stricăcioase nu ascultă și învață ei acolo? Câte clevetiri, înjurături urite și sudalme spurcate, câte sfaturi rele, îndemnuri răutăcioase

și alte învățături rele și potrivnice legii noastre creștinești nu se propoveduesc în astfel de locuri? Acolo se înjură numele cel sfânt a lui Dumnezeu, se batjocorește credința, se înjură biserica și slujitorii ei, se sudue și se blamează unii pe alții.

Pe urma acestor porniri și dedări rele și stricăcioase ajung unii să asculte și învățături greșite, de ale pocăiților, învățături, cari sunt contrare legii noastre dreptcredincioase, lăsată nouă de Mântuitorul Hristos. Prin aceste învățături greșite, ce s'au zemislit în capetele și creerii unor oameni înrăiți și păcătoși, caută pocăiții și apostolii mincinoși ai lor să sdruncine dreapta noastră credință strămoșească și învățăturile bisericei, al cărei întemeietor și cap este însuși Domnul nostru Isus Hristos. Pocăiții disprețuesc biserica, casa lui Dumnezeu, defăimează pe preoți și pe slujitorii bisericei, disprețuesc botezul, cuminecătura, maslul, căsătoria și celelalte taine sfinte a legii lui Hristos, nesocotesc rânduielile noastre creștinești, în cari s'au pomenit și au trăit părinții și strămoșii noștri și în cari ne-am născut și am crescut noi; prin esplicarea greșită a sfintei Scripturi și prin întortochierea adevărurilor religioase caută ei să zăpăcească mintea și să amăgească inima celor slabi de înger.

Dacă atari porniri rele încep a se lăți între noi și astfel de apucături vor ajunge să ne stăpânească, dacă năravurile cele bune, legile creștinești și poruncile lui Dumnezeu le vom părăsi cu ușurință neiertată, atunci răul s'a încuibat în sânul nostru, atunci numai cu numele mai suntem creștini, atunci Hristos nu mai este între noi, pentru că noi cei cari ne chiamăm a fi creștini, hulim și necinstim numele lui prin faptele și vieța noastră.

Și să nu ne mirăm atunci, că Dumnezeu — văzând căderea și destrăbălarea oamenilor, văzând că noi ne întoarcem de cătră El și ne înstrăinăm de biserica lui, uitându-i poruncile și bunele îndemnuri și dedându-ne la fapte rele și potrivnice învățăturilor creștine — ne trimite pentru păcatele și fărădelegile noastre, pedepse aspre, răsboaie crunte, în urma cărora s'așterne pustiul, sărăcia și jalea; în urma căruia rămân bărbați schilozi, femei văduve și copii orfani...

În fața acestor trudnice stări să nu rămânem însă nemângăiați. Rugăciune curată și smerită să înălțăm cătră tronul milostivului Dumnezeu și El ne va ridica din această vale a

plângerilor. Iar «patimile de azi fie-ne învățături pentru ziua de mâne» (Iord. Golescu); să lucrăm cu trup și suflet într'acolo, ca să se plinească slova sfintei Scripturi: «Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și *pe pământ pace, între oameni bună 'nvoire!*»

Să ne oprim deci, iubiți creștini, în drumul nostru și să ne întoarcem cu toții către Dumnezeu, să cercetăm cu mici și mari, tineri și bătrâni, bărbați și femei cât se poate mai regulat sfânta biserică, să nu rămână Duminecă și sărbătoare în cursul anului, ca să nu asculte din fiecare cașă și familie unul cel puțin, dacă nu mai mulți, slujba dumnezească; să păzim cu toții și să ținem și împlinim poruncile lui Dumnezeu, învățăturile legii noastre creștinești, să ne supunem și să împlinim legile patriei, dând astfel celece sunt a lui Dumnezeu lui Dumnezeu și celece sunt ale chesarului, chesarului.

Să nu uităm, iubiți creștini, nici aceea, că singură biserica noastră strămoșească, credința în Dumnezeu și legea creștinească ne-au susținut pe noi întregi, așa precum suntem azi. Acestea ne-au fost scut și apărare în decursul veacurilor de urgie, numai prin ele a scăpat neamul nostru de peire și ne-am putut susține până aci ca români și ca creștini.

* * *

Cu aceste închei, poftindu-vă tuturor An nou fericit și ajutor dela Dumnezeu la purtarea sarcinilor din noul an, pe care Vă doresc să-l petreceți cu toții în deplină bucurie, fericire și mulțămire sufletească, și Vă rog, ca cuvintele, ce vi le-am rostit azi, să le întipăriți adânc în inimile voastre și să urmați aceste învățături spre binele vostru sufletesc și trupesc, ca Dumnezeu să ne dea fericirea vremelnică și vecinică. Amin.

Pr. Ioan Handa.

Pentru noi.

Un preot de-al nostru, abonat la «Revista Teologică» dela începutul apariției ei, ni-a trimis o scrisoare mai lungă, din care extragem următoarele:

«Vă plângeți adeseori că aveți o mulțime de abonați, cari nu plătesc abonamentul la revistă, deși n'au retrimis-o dela

primul număr, dacă n'au avut de gând să se aboneze la ea, ci au primit-o ani de-arândul. Eu într'adevăr nu pot înțelege conștiința unor astfel de *preoți*. Nu înțeleg cum pot să existe astfel de preoți, cari *să nu cetească!* Repet: preoți din veacul al XX-lea cari să nu cetească, cari să aibă oroare de carte! Preoți lipsiți de atâta îndemn de-a se cultivă pe sine, de-a se cultivă îndeosebi în cele teologice, încât când le sosește un număr dintr'o revistă teologică, din singura revistă teologică ortodoxă românească din biserica noastră, să nu aibă interesul să o primească în casa lor și să o cetească cu toată plăcerea, ci o retrimite cu înștiințarea «*vissza*». Să vede că acest «*vissza*» e deviza unor atari preoți, adevă ei merg cu sufletul tot «*vissza*», ca racul, în loc să progreseze.

Nu înțeleg apoi, cum pot să existe preoți cari primesc revista ani întregi, *dar nu o plătesc*, nici chiar atunci când li-se cere odată și de douăori plata abonamentului. Auzi creștine, să ști că o seamă de oameni idealiști și cu carte fac o muncă cinstită, ca să lumineze pe alții cu ce au mai bun în sufletul lor, că acei oameni cheltuiesc și parale ca să scoată o revistă pe seama preoțimii, iar tu preotule, le primești munca lor, banul lor, revista lor ani de-arândul *fără să plătești abonamentul!* Aceasta e nu numai lipsă de demnitate, nu numai nedreptate, ci ceva cu mult mai rău... Las să-i zică fiecare pe nume.

Dar toate acestea să nu Vă descurajeze. Din experiența de până acuma scoateți învățăturile pentru preoții cei neglijenți pentru ceice nu sunt preoți la locul lor, iar revista o duceți mai departe pentru cei buni, căci se vor găsi doar într'o mitropolie întreagă atâția preoți buni, ca să nu lase să dispară singurul lor organ de specialitate! Ar fi într'adevăr *o rușine* să dispară!

Eu aş crede că trebuie să provocați încă odată pe toți restanțierii revistei. Dacă nu vor plăti nici atunci, *să-i tipăriți cu numele* în revistă, ca să-i știe toată lumea. Așa a făcut o revistă din România: sub titlul «*Preoți pomanăgi*» a publicat numele preoților cari au crezut că pot primi revista de pomană. La conferințele preoțești să li-se cetească numele acelor preoți din fiecare tract protopresbiteral și să fie trași la răspundere de colegii lor.

Dacă nici acest mijloc n'ar folosi nimic, atunci *să-i arătați arhierilor și consistoarelor*, după eparhii, ca să fie *provocați* să-și facă datoria față de literatura bisericească. Căci dacă e datoria pentru fiecare preot să plătească b. o. «Telegraful Român», de bună seamă e mai mare datoria să plătească 10 cor. anual pentru «Revista Teologică».

Dacă nici aceste măsuri n'ar folosi — ceeace e greu de crezut! — atunci *recurgeți la avocat și judecătorie*.

Eu am cetit totdeauna cu plăcere revista și mi-ar lipsi ceva, dacă n'aș mai avea-o. Nu descurajați, ci lucrați și de aici înainte la ea, îndeosebi siliți-vă să apară regulat, căci neregularitatea e singura ei scădere. Cu ea se scuză și neplătitorii, dar nu tocmai pe drept, pentru că o revistă științifică totdeauna e actuală.

Aceasta e părerea mea despre revista noastră. Cred că nu vă supărați pentru cele scrise».

Am reprodus părerile unui cetitor, care ne apreciază munca noastră și e indignat de purtarea unor preoți față de ea. Sfaturile ce ni-le dă, *le vom pune în aplicare*. Am și trimis provocări de plată tuturor restanțierilor. Vom vedea rezultatul!

În biserica soră și-a ridicat cuvântul în această importantă chestiune *un arhieru*, care înțelege ce înseamnă literatura teologică pentru cultura unei preoțimi și a unei biserici. Iată ce cetim în «*Cuvântul adevărului*», Nr. 1. a. IV.

«Un alt arhieresc cuvânt este al P. S. Sale Dr. Traian Frențiu, episcopul Lugojului. Este acesta cuvântul arhierului cunoscător al vremilor prin cari trecem. Indeamnă preoțimea la adâncirea vieții sufletești, la ce va ajunge folosind mijloacele cele mai acomodate, între cari loc de frunte are lectura, lectura bună. Constată faptul că în timpurile mai recente, mulțămită lui Dumnezeu, ni-sa dat prilejul să ajungem la o lectură bună și în limba română, pe care o găsim în cărțile mai de seamă și în revistele scrise în spirit creștinesc. «Și oare nu e datoria noastră — zice arhierescul cuvânt — să propagăm cât mai mult cărțile și revistele scrise în spirit creștinesc și în limba română? Și totuși cu durere trebuie să constatez, că nu arareori ne vin plângeri din partea redacțiunilor, că mulți preoți nu-și achită abonamentul, ci rămân ani dearândul în restanță, prin

ce apoi revistele acestea creștinești nu se pot desvoltă». P. S. Sa îndeamnă preoțimea la achitarea regulată a abonamentelor declarând că *«dela anul nou începând, contra tuturor acelora, cari vor fi acuzați de redacțiuni, că nu-și achită datoria, voi fi constrâns să dau curs liber procesului ca în contra unora, cari pe nedreptul rețin averea altora»*.

Sperăm că acest punct de vedere va fi acceptat și de către PP. SS. noștri arhieriei.

Redacția.

MIȘCAREA LITERARĂ.

+ Două broșuri de predici. *Părintele C. Moldovan* sub titlul: *«Invață-ne să ne rugăm»*, tipărește într'o broșură de 80 pagini, 10 predici prelucrate din nemțește. Și bine face. E dovada omului care muncește conștientios în slujba pe care o ocupă și e un merit, că vine în ajutorul colegilor săi, prin rodul ostenelelor sale de a vesti cuvântul Domnului în această vreme, când mai mult e trebuință de a îndreptă și ochii oamenilor spre Dumnezeu. Deși prelucrări, broșura are dreptul la recunoștința noastră. Au și prelucrările un rost însemnat în lipsa de originale. Când trebuința e arzătoare, — cum o trebuință arzătoare e în zilele de acum adăparea sufletelor cu apa vieții, ce isvorește din cuvântul Domnului, — nu are atâta însemnătate de unde faci seamă de ajutorul ce îl dai vecinului năcăjit și lipsit, câtă importanță are în sine faptul că l-ai ajutat, măcar de vei fi împrumutat de aiurea, numai să nu-și sufere pe celce îți bate la ușă. Și decât să stai pitit în umbră și să strigi numai din vreme în vreme la trecătorii grăbiți, cari s'aleargă să-și împlinească datoria, totuși e mai cinstit să muncesti după puteri, chiar imitând lucrul altuia, ori împrumutând cuviincios rezultatele bune și frumoase la cari a ajuns cineva, fie și un străin de tine și de ai tăi. Așa e cu prelucrările; cerința principală e să fie un bun accesibil, să poată deveni un bun comun, care să aducă roade folositoare. Și predicile păr. Moldovan au această însușire. Măsurate cu regula strict omiletică, poate nu vor răspunde tuturor cerințelor dar aceasta ar fi o învinuire ce s'ar putea aduce

cel mult originalelor, nu prelucrării, însă nu trebuie să se uite că sunt alcătuirii *ocasionale*, cari răspund unor anume împrejurări.

Aflu chiar că felul săltăreț de expunere răspunde pe deplin sentimentelor și gândurilor, ce ne robesc în aceste vremuri, gânduri și simțiri, ce aleargă neliniștite dintr'o clipă într'alta, fără posibilitatea de a se statornici într'o direcție din pricina grijilor, temerilor și îndoelilor ce ne chinuesc. Azi povestirea unei întâmplări de pe câmpul de luptă, o rază de lumină prinsă și numai pe câteva clipe pentru a lumina întunerecul ce ne cuprinde, câteva cuvinte scrise de un fiu ori soț din linia de foc, comentate într'un limbaj creștinesc, prind în sufletul ascultătorilor, fac efectul pe care nu-l ajungeau argumente grupate cu multă grijă și sistem în felul obicinuit al predicilor din alt timp. Mai au chiar aceste predici o învățătură prețioasă pentru noi, când ne îndrumă să ne desbărăm de tonul obicinuit al dăscăliirii continue, de felul predicii, în care se muștră într'una mulțimea, pentru vieța păcătoasă pe care o duce; să ne desvătăm de a înfruntă mereu, fapt care mai adeseori răsvrătește decât îndreaptă. E mult mai nimerit să analizezi starea sufletească a păcătosului, să-i înfățișezi pilda respingătoare a unei vieți urâte, dar imediat să exprimi încrederea în ascultători, că ei nu sunt așa, nu pot luneca în așa măsură pe calea inconștienței. Și mai nimerită e predica sprijinită pe pilde și asemănări de o adevărată frumseță și valoare creștinească.

Cele 10 predici îmbrățișează în deosebi trei probleme. Învață-ne să ne rugăm, — ajutați să luptăm prin rugăciuni către Dumnezeu — și la ce ajută rugăciunea: e cuprinsul celor 3 dintâi; următoarele tratează despre nădejde: încredințează lui Dumnezeu calea ta, — prin tăcere și nădejde, — și fericit bărbatul care nădăjduște spre dânsul. A 7-a stăruie asupra credincioșiei dintre soți îndeosebi, iar cele 3 din urmă au de obiect iubirea: întru toate aceste biruim, — porunca cea mare, — și Dumnezeu ne iubește pe noi.

Se cuvine să primim cu bucurie această «parte din munca desvoltată în toate Duminecile de pe amvon pentru credincioșii mei din Cristian», — cum spune autorul, — munca unui preot harnic, la care adaugă și o frumoasă faptă de caritate, oferă 50% din profit pentru orfanii ostașilor căzuți în războiu. (Se capătă la Librăria arhidiecezană în Sibiu, prețul Cor. 1'60.)

† A doua broșură de care fac pomenire e a părintelui N. Runceanu din România: «*Predici la sărbătorile mai însemnate*». Sunt 20 de predici la 17 sărbători. Fiecare predică începe prin o expunere asupra însemnătății istorice a sărbătorii, se înfățișează apoi vieța și faptele sfinților, din cari se scot concluzii și potrivite îndrumări creștinești (sfinții Constantin și Elena, sf. Dumitru, sf. Nicolae, sf. Ioan Botezătorul, sf. George). În legătură cu sărbătoarea sfinților apostoli Petru și Pavel se tâlcuește ce înseamnă pentru fiecare creștin cuvintele: «Saule, Saule pentru ce mă prigonești?» Întru preamărirea Maicei Domnului sunt 3 predici: la Adormire vorbindu-ne despre ascultarea de cuvântul lui Dumnezeu și păzirea lui, la Intrarea în biserică se dau povești despre datoria părinților către copii, iară la Buna-vestire despre smerenie. În legătură cu praznicele împărătești se tâlcuește cuprinsul evangheliei dela schimbarea la față, se arată ce a adus Domnul pe pământ prin nașterea sa, cari sunt luminile ce se varsă în suflete dela sărbătoarea întimpinării Domnului, ce să facem noi ca să binemerităm marea înviere și în urmă se comentează cu aplicări frumoase povestirea evangheliei dela Înălțare. Mai adăugând cuvântările dela Înălțarea sf. Cruci, dela sf. arhangheli și anul nou, — care nu trebuie să fie o sărbătoare din obicei ci un moment de reculegere sufletească, — am dat cuprinsul broșurei de peste 200 pagini, format neobicinuit pentru cărți de predici. Predicile sunt ținute într'un grai limpede și curgător, întru toate pe înțelesul poporului. Învățăturile se ilustrează cu citate din sf. Scriptură, nu tocmai multe, dar nimerit alese.

Cuprinzând însemnat material religios, se recomandă atenției broșura care nu costă decât Cor. 1.40.

Pr. P. M.

Calendarul Asociațiunii, pe anul visect 1916, întocmit de Nicolae Iosif. Prețul 40 bani.

Călindarul dela Cluj, pe anul visect 1916, întocmit de A. Melin.

Amândouă aceste Calendare au cuprins potrivit pentru poporul dela sate.

CRONICĂ

Tuturor colaboratorilor, abonaților și prietenilor «Revistei Teologice» le urăm:

Sărbători fericite!

† **Aviatorii de pe Zepeline despre alcool.** După ultimul atac ce l'au făcut Germanii cu Zeppelinele lor în contra Angliei, căpitanul *Mathey* a făcut unui ziarist american între altele și următoarea mărturisire: «Inainte de a începe expediția noastră, am mâncat bine. În decursul expediției am luat din când în când câte-o înghițitură de cafea ori ceai cald, păstrat în sticle sistem «Thermos». Noi toți ne reținem dela orice fel de beuturi spirtoase, căci în decursul călătoriei noastre aeriene trebuie să fim treji la cap și cu nervii calmați, iar acestea sunt lucruri pe cari alcoolul nici decum nu le favorizează».

† **O pastorală foarte frumoasă și plină de învățături mângâietoare** a trimis de toți stimatul și iubitul nostru episcop al diecezei Caransebeșului, *P. S. Sa Dr. E. Miron Cristea* «iubiților noștri fii credincioși, cari luptă pe toate câmpurile de război, sau zac răniți și bolnavi prin spitalele țarilor». Cetindu-o frații noștri din război, vor simți din cuvintele ei dragostea caldă și grija părintească cu care se cugetă la dânsii arhiereul lor. Raza de nădejde care li-se va strecura în inimi, le va da tărie să suporte mai ușor povara năcazurilor și suferințelor războiului, care li s'a impus. În sufletele lor va

crește și mai mult alipirea față de biserică strămoșească și de păstoriei ei, cari în vremuri grele își cercetează fiii îndepărtați și îndurerați cu povețe pline de mângâiere.

† **Un filantrop.** În săptămânile trecute a trecut la cele vecinice preotul *Augustin Beleş* din comuna Șimand. În decursul activității sale, defunctul a fost un preot devotat bisericii și poporului, ceea ce a dovedit și prin testamentul său, lăsând o frumoasă avere, de peste 70 mii coroane, pentru scopuri culturale și de binefacere. Dumnezeu să-l odihnească în lăcașurile dreptilor!

† **O frumoasă interpretare a slujbei ce o face preotul** o găsim într'unul din discursurile ce le-a rostit în zilele trecute dl *Ioan C. Brăteanu*, ministrul-președinte, în camera română. După ce a răspuns opoziției că România astăzi se bucură de «respect și considerare din partea străinătății», a arătat de ce a cerut liniște din partea opoziției, apoi a terminat așa: «În orice fel nu este drept și nu se cuvine să luați în nume de rău atitudinea hotărâtă a majorității, încrederea ei liniștită, pentru că ea nu e impusă de un om sau de colegii să-i din minister, ci de misiunea ce o avem, precum în

biserică, când preotul slujește, reculegerea și respectul se impune de slujba care o face, pentru că în cuvintele lui nu grăește voința unui om, ci *credința unanimă a acelor care-l încunioară și nădejile lor, ale tuturor*».

† **Teologii nu pot fi desbrăcați în fața comisiei de asentare.** Se știe că teologii au drept bazat în lege, de-a nu fi desbrăcați cu ocazia asentării, comisia de cercetare trebuind să se mulțumească cu declarația ce o fac teologii despre starea lor sanitară. În «Românul» cetim despre un caz de abatere dela legea și practica de până acum. «A făcut nu de mult senzație foarte penibilă procedura unei comisii care asentă într'o localitate din apropierea Aradului, unde se știe, există institut de teologie. Această comisie i-a provocat adevărat pe teologi să se desbrace și i-a pus sub măsură. Președintele comisiei administrative a făcut arătare împotriva acestei proceduri a comisiei de asentare. Ministrul apărării țării a dresat de urgență comisiei porunca, *ca în viitor să se abțină dela proceduri de aceste ilegale*. Nu numai preoții au acest favor, ci și oricare bărbat obligat a se prezenta la asentare poate cere ca să fie vizitat de medic, după un paravan».

Având acest favor, e bine ca teologii să ceară observarea lui cu ocazia asentărilor,

† **„Cugetarea creștină îndulcind grozăviile războiului”.** Revista «Amvonul» dă conținutul unui articol publicat de p. arhim. Iuliu Scriban, într'o altă revistă din Țară, sub titlul de mai sus. P. C. Sa vorbind de legătura produsă între popoare prin cultură, a spus că această legătură prin război s'a pierdut. Războiul samănă

acum ură nemăsurată, neîncredere și vrășmășie între popoare. Oamenii s'au apucat să rezolve cu forță ceea ce trebuia rezolvit pe calea dreptății... Ura vorbește — și ea este așa de puternică, că a tras cu buretele peste toată alianța culturală existentă până acum.

Totuși a mai rămas ceva care nu vrea să tacă, și acesta este glasul creștin, care vorbește în numele Invățătorului din Nazaret peste foc și peste bubuitul tunului. Căci la două zile dela declararea războiului s'a și înființat în Londra o societate pentru ajutorarea Germanilor, Austriacilor și Ungurilor care s'ar afla în nevoie. În același timp în Germania la Berlin s'a înființat un birou la fel, cu scopul de a procura informațiuni cu privire la Germanii din străinătate și la străinii din Germania. Afară de acestea mai sunt și alte socieiați în Anglia, tot cu asemenea scopuri binefăcătoare.

Toate acestea sunt opera creștinismului, însemnând iubirea vrășmășiei.

Setea noastră de a veni în ajutor și de a îndulci chinurile nu cunoaște granițe. Da, această trebuință țâșnește cu și mai multă putere acolo unde în suferința cea mai străină, noi găsim trăsăturile propriei noastre suferințe. Ceea ce unește pe oameni e înfipt cu rădăcini mult mai adânci în ființa noastră, decât ceea ce îi desparte. Dacă vom putea lega rănile pe care suntem nevoiți să le facem, și dacă și în țările vrășmașe se va face tot așa, aceasta va fi o garanție, că pe viitor vor străluci zile mai limpezi.

În mijlocul fierberii care ruinează împrejurul nostru atâtea lucruri, pe care noi le socotem vrednice a dură în etern, puțința unei astfel de acțiuni îmbracă în fier curajul nostru și ne dă speranța că punți noi vor putea

fi reclădite, pe întinsul cărora din nou se vor uni, intim, într'o silință comună oamenii care acum se găseseră departați unii de alții.

Hristos continuă a vorbi oamenilor din ruinele care fumegă. Ei recunosc că El îi face datori să vorbească în contra urilor și peste granițele politice și naționale. Dragostea către aproapele, la care se referă cei ce duc această acțiune, arată că drumul de pe Golgota este cel ce ține calde inimile lor. Numai El a mai rămas, celce lucrează în mijlocul valurilor ce au scormonit toate patimile omenești, Domnul, care nu cade sub vijelia oamenilor, fiindcă El nu este dela oameni.

Preoții din armata Franței. În Franța serviciul militar este obligator pentru toți cetățenii, fără vre-o deosebire. Chiar clericii, cari până la 1889 se bucurau de scutire, dela această dată, deși propriu zis nu erau supuși la serviciul militar activ, totuș prin legea specială din acel an au început a fi înscrși la serviciul sanitar al armatei, unde aveau să servească în caz de mobilizare. Iar dela 1905, când s'a denunțat concordatul, făcându-se separațiunea între biserică și stat, serviciul militar activ, de cazarmă, a ajuns obligator și pentru cler, potrivit cu aptitudinile fiecăruia.

Nu este mai puțin adevărat însă, că armata franceză își are organizat încă din timp de pace și serviciul său de *preoți militari*, cari își exercită atribuțiile lor ca atari. Numărul lor acum trece de 300, ceea ce vine 4 sau 5 preoți militari pentru un corp de armată. Numărul lor fiind neîndestulitor pentru nevoile religioase ale armatei, a fost aproape îndoit prin numirea preoților

militari *ajutători*. Iar acum, cu ocaziunea războiului, s'a organizat un birou de preoți militari *voluntari*, meiniți a înlocni pe cei răniți sau morți în război. De asemenea, din August 1914, s'au făcut numiri de preoți, pentru durata războiului numai, și la flota maritimă, unde se găseseră azi vre-o 14 preoți militari.

Numărul acestor clerici chemați în serviciul armatei, dar cu dreptul de a-și purta haina lor și numai pentru cele preoțești, este covârșitor întrecut de al clericilor — de mir și călugări — mobilizați la serviciul sanitar și la cele auxiliare, ca: administrație, birouri, intențență, etc. Nu se numără mai puțin de 20,000 în această categorie, în care sunt cuprinși cei între vârsta de 30—46 ani și recrutați în condițiunile legii dela 1889, amintite mai sus, până la separațiunea bisericii de stat din 1905.

Militarii aceștia preoți — simplii soldați, subofițeri și ofițeri — nici sub haina militară n'au încetat a fi preoți. Ziarele franceze au istorisit adesea isprăvile lor militare precum și entuziasmul și încrederea camarazilor încurajați cu cuvinte sfinte și spovediți chiar în toiul luptelor de dânsii. Nu mai puțin, ei au fost un prețios ajutor preoților militari, ca și cei dela serviciul sanitar și auxiliar, săvârșind adesea liturgii înainte de a începe lupta ori îndeplinind și alte servicii religioase de circumstanță. Pericolele războiului mulând sufletele, i-a făcut mai plăcuți, chiar respectați și ascultați între camarazi și superiori, tocmai pentru calitatea lor sacerdotală, pentru care erau disprețuiți în timp de pace. Și nu sunt puțini aceia cari nădăjduesc că din războiu se va întoarce o Franță plină de credință religioasă, în care «preoții cu ranița în spate» își au meritul lor.

(«Adevărul bisericesc»).